
BUTLLETÍ

DE L'ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE L'ENSENYANÇA CATALANA

ANY VII

Barcelona, novembre de 1923

NÚM. 8

SUMARI

	<u>Pàgs.</u>		<u>Pàgs.</u>
Les llengües de Gascunya	109	Acords de la sessió del 25 d'octubre . .	113
Crònica de la Protectora		Bibliografia	114
Acords de la sessió del 25 de setembre	110	Noves	115
Acords de la sessió del 11 d'octubre .	112		

LES LLENGÜES DE GASCUNYA

EL BISBE DE BAIONA INSTITUEIX LLUR ENSENYAMENT A LA DIÒCESI

Damunt les planes de «La Veu de Catalunya» ha aparegut el fragment que anem a reproduir d'un document que ens dol molt no conèixer íntegre.

L'esperit que l'informa s'adiu tant amb el que motiva tota la nostra actuació que estem segurs que per a tots els nostres llegidors ha de tenir un viu interès alhora que resulta, en els moments especialíssims que atryessem, encoratjador i reconfortant.

La «Setmana Religiosa» de la diòcesi de Baiona, en son nombre del 21 d'octubre ha publicat una lletra circular de Monsenyor el Bisbe de Baiona, Lescar i Oloron als Superiors dels Seminaris i col·legis lliures per a instituir i organitzar l'ensenyament de les llengües naturals en els establiments diocesans. Heu's aquí els passatges essencials d'aquest important document que marca una felíç i certament fecunda iniciativa:

«Benvolguts senyors meus: Moltes vegades, Nòs havem tractat amb vosaltres sobre l'ensenyament de les llengües regionals en els nostres seminaris i col·legis. El mes d'agost darrer, davant més de 200 deixebles de Larressore, Nòs aixecàvem aplaudiments entusiastes quan Nòs anunciàvem

que aviat la llengua basca i la història del país basc serien ensenyats en els nostres establiments d'instrucció secundaris.

El nostre propòsit es resumeix en pocs mots. Nòs desitgem introduir en nostres establiments diocesans d'instrucció secundària l'estudi de les llengües regionals i, per consegüent, el de la llengua basca, de la llengua gascona i de la llengua bernesesa. L'estudi de la literatura d'aquestes llengües acompanyarà i completarà aquest primer esforç. La història de cada una d'aquestes províncies serà objecte d'un segon ensenyament.

Hi haurà, doncs, dos cursos: un curs de llengua i de literatura regionals i un curs d'història regional.

Nosaltres estem col·locats en favorables condicions. Els nostres professors comprenen, parlen i escriuen la llengua que ensenyaran. Els deixebles, quasi en la seva totalitat, són bascos, gascons i bernesos. Si tots no parlen correntment la llengua de llur regió quasi tots la comprenen.

Com seran organitzats aquests cursos?

Per a ésser pràctic i donar resultats segurs i ràpids, l'ensenyament de les llengües regionals deuria començar a l'escola primària.

«És veritablement la nostra intenció introduir-la a les escoles primàries.» Els mestres estan preparats: tenen les qualitats que posseeixen els mestres de l'ensenyament secundari: són de la regió i coneixen la llengua. Però necessiten Manuals elementals per als deixebles, com els que tenen per a l'estudi de la llengua francesa i la història de França. Aquests Manuals de llengua i d'història, Nòs els havem encarregat als professors dels nous cursos. Així que estaran compostos, esdevindran obligatoris per als deixebles de l'ensenyament primari i secundari lliures».

CRÓNICA DE LA PROTECTORA

ACORDS DE LA SESSIÓ DEL DIA 25 DE SETEMBRE

Sota la presidència del senyor Manuel Folguera i Duran, comença la sessió a les sis en punt.

És llegida i aprovada sense esmena l'acta de la sessió anterior.

És agrait un donatiu de 386 pessetes del Concurs Sardanista de Badalona.

Són presentats i acceptats els socis següents: col·lectius: Centre Naciona-

lista Democràtic del Clot; Escola Catalana del Centre Democràtic Republicà i Orfeó del mateix Centre.

Individuals: 143 de Barcelona; 1 de la Barceloneta; 1 de Les Corts; 3 de Sarrià; 3 d'Arenys de Mar; 8 de Badalona; 4 de Barbarà; 1 de Blanes; 7 de Borges Blanques; 2 de Capellades; 1 de Cènia; 2 de Cornellà; 1 de Granollers; 3 d'Igualada; 1 de Lleyda; 7 de Molins de Rei; 1 de Palafrugell; 1 de Palma de Mallorca; 1 de Pobla de Claramunt; 8 de Rubí; 25 de Sabadell; 1 de Terrassa; 1 de Vich; 2 de Vilanova i Geltrú; 1 de Vilaverd; 3 d'Almeria; 4 de Madrid, i 2 de Santiago de Xile.

Les Comissions Delegades d'Arenys de Mar, Palafrugell, Figueres, Falset, Lleyda, Blanes, Borges Blanques i Madrid comuniquen sobre assumptes de tràmit i administració.

Es llegeixen comunicacions del mestre de Sant Esteve d'En Bas agraïnt la remesa d'un Mapa de terres de llengua catalana; de Mn. Joan Puntí Collell, Pvre., remetent un exemplar del seu llibre «Manera d'escriure el català», i demanant l'adquisició d'exemplars per la Protectora, acordant-se passar-ho a la Comissió Tècnica per al seu informe; de la senyora Maria Parellada de Ferrer-Vidal i senyor Tomàs Roig i Llop, reiterant son afecte a l'obra de la Protectora; del soci de Mallorca, En Pere Oliver Domenge, sobre assumptes d'aquella Delegació; dels senyors Esteve Guarro, Josep M. Ferrés, de Barcelona; Eduard Llevat, d'Almòster; R. Sedó, de Capsanes; N. Vila Cahé, de Barbarà; Francesc Barnils, de Santa Maria de Besora; Srta. Rosa Estapé, d'Almeria, i Antoni Berenguer, de Cardona, sobre propaganda; del senyor Manuel Manonelles, de Lleyda, sobre el Concurs de beques per als Estudis Normals.

Altres comunicacions: de l'Escola Alemanya agraïnt la remesa dels llibres «Katalanische Lyrik der Gegenwart»; del Centre Català, de Mendoza, demanant informes sobre llibres; de l'Esbart Folk-lore de Catalunya, nomenant la Protectora del Jurat d'un Concurs de Sardanistes, havent-hi assistit el senyor Ruiz Porta; de la Comissió Organitzadora del Congrés Internacional de Barcelona de la Societat de Químics de l'Indústria del Cuiro convidant a la sessió oficial d'obertura, a la qual va assistir també el mateix conseller; de les Biblioteques Populares de Canet de Mar, Olot i Borges Blanques, agraïnt la remesa d'exemplars del llibre de la senyora Sensat «Les Ciències en la vida de la llar»; del Comitè de la Festa Major de la Barceloneta convidant a un Concurs de Lectura i Escriptura catalanes i demanant un lot de llibres que els fou concedit.

El president de la Comissió Delegada d'Hospitalet del Llobregat fa una moció perquè s'augmenti la subvenció a les Escoles Catalanes del Dr. Robert, acordant-se passar-ho a la Comissió Tècnica.

Finalment s'agraeixen exemplars del «Moviment de població de Barcelona» i Memòria de la «Cámara Oficial del Libro».

ACORDS DE LA SESSIÓ DEL DIA 11 D'OCTUBRE

Presideix En Manuel Folguera i Duran.

Són presentats i acceptats els següents socis: 140 de Barcelona; 1 d'Horta; 6 de Les Corts; 1 de Sant Andreu; 1 de Sant Martí; 2 de Sarrià; 1 d'Alòs d'Àneu; 1 de Badalona; 1 de Balaguer; 6 d'Esplugues del Llobregat; 2 de Figueres; 5 d'Igualada; 1 de Lleyda; 4 de Manresa; 1 de Masnou; 8 de Manresa; 7 de Mora la Nova; 11 de Port Bou; 6 de Reus; 3 de Sabadell; 4 de Valls; 3 de Vich; 1 de Concepció (Xile); 1 de Quezaltepeque (El Salvador), i 29 de Buenos Aires.

Es delega el soci més antic de Port Bou perquè constitueixi la Delegació, ja que el nombre de socis passa del mínim reglamentari per a constituir-la.

Tenint en compte les indicacions de la Comissió Tècnica, el Consell acorda no poder amb sentiment correspondre a la lloable iniciativa de la Comissió Delegada de Sant Cugat del Vallès sobre la creació d'unes biblioteques escolars oficials de sa demarcació, semblants a les que ha creat l'Ajuntament de Barcelona, car establiria un precedent que obligaria a fer-ho en altres poblacions, no tenint la Protectora encara actualment prous mitjans per a poder-les crear i sostenir; concedir al Patronat de l'Escola de Perafita la subvenció demanada.

Sobre assumptes de tràmit i administració es llegeixen comunicacions de les Comissions Delegades de Borges Blanques, Canet de Mar, Girona, Igualada, Lleyda, Manresa, Mataró, Palafrugell, Reus, Valls i Vich. Les de Buenos Aires, Concepció, Havana i Nova York remeten quotes.

Atenent-se a la documentació presentada amb motiu del Concurs obert per a la concessió de beques per als Estudis Normals, s'acorda concedir les següents: Josep M.ª Boronat, 1.200 pessetes; Manuel Manonelles, 1.200 pessetes; Fermí Palau, 1 200 pessetes; Josep M. Manuel, 1.125 pessetes; Antoni Parramon, 900 pessetes.

El Consell acorda concedir els següents préstecs: de 1.500 pessetes a l'Ateneu Igualadí de la Classe Obrera, reintegrable en un any i per mensualitats de 125 pessetes; de 725 pessetes a l'Escola de Sang Nova, també reintegrables, per a reformes a l'Escola.

Es llegeixen diverses comunicacions: del Dr. Ferrer Valls oferint-se com a metge odontòleg, l'oferiment del qual es passa a la Comissió d'Higiene Escolar, acordant-se regradar-lo; del senyor Xavier Bonfill agraïnt el condol que se l'hi envià a la mort de la seva mare (A. C. S.); dels senyors R. Trulla, Josep Valls i Joan Marigó, de Camagüey, sobre propaganda; de «Catalunya», Associació Autonomista del districte V, demanant un lot de llibres per a premis, que li fou concedit; de diverses Biblioteques Populars agraïnt la cessió de llibres; del senyor A. Calvet indicant la conveniència de concedir-li major temps per a es-

criure la Biografia d'Aragó que li fou encarregada. El senyor Estelrich fa la mateixa observació sobre la Biografia d'Orfila que té també encàrrec de redactar. S'acorda recomanar-los que se n'ocupin tan prompte com ho permetin llurs respectius quefers.

Finalment es dona compte que el conseller senyor Joan Ruíz i Porta va assistir en representació de la Protectora a l'acte inaugural de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona.

ACORDS DE LA SESSIÓ DEL 25 D'OCTUBRE

Presideix En Manuel Folguera i Duran.

Es llegida i aprovada l'acta de la sessió anterior.

Són presentats i acceptats els següents socis: 56 de Barcelona, 1 d'Horta; 1 de Les Corts; 1 del Poble Nou; 3 de Sant Martí; 1 d'Agramunt; 1 de Badalona; 1 de Bellpuig; 1 de Calella; 2 de Girona; 1 de La Junquera; 6 de Molins de Rei; 1 de Parets del Vallès; 1 de Rubí; 3 de Sabadell; 1 de Sant Cugat del Vallès; 6 de Santa Coloma de Gramanet; 1 de Serdanyola; 1 de Vilafranca del Penedès; 3 de Madrid; 1 de St. Germain-en-Laye (França); 1 de Zamboanga (Filipines), i 1 de Buenos Ayres.

A proposta de la Comissió Tècnica es prenen els següents acords.

Augmentar la subvenció que es venia concedint al Patronat de Cultura de Canet de Mar fins a 125 pessetes mensuals.

Concedir al mateix Patronat un préstec de 1.500 pessetes per a instal·lació i reposició de material, sota les condicions que s'establiran en el corresponent contracte, per a la signatura del qual es delega els senyors President i Tresorer.

Adquirir 50 exemplars del fullet de Mn. Jaume Puntí i Collell «Manera d'escriure el català».

Correspondre la petició de la senyora Maria Davalillo de Rey expressant-li les dificultats que s'oposen a la publicació en català del seu llibre «Tratado de la Teoría de la Música».

Per constar en acta el sentiment de la Protectora per la disposició oficial referent a la suspensió de les Càtedres de Gramàtica Catalana a les Normals de Girona, acordant-se gestionar amb la Comissió Delegada que es continuïn fora d'aquelles, si és possible.

Es llegeixen diverses comunicacions sobre assumptes d'administració de les Comissions Delegades de Montblanch, Palamós, Vilafranca del Penedès, Bellpuig, Caldes de Montbuy, Borges Blanques, Mataró, Santa Bàrbara i Madrid.

Passen a la Comissió Tècnica comunicacions de les Escoles Prat de la

Riba, demanant augment de subvenció, i de les Escoles Mn. Cinto, recordant la petició d'un donatiu.

Es llegeixen altres comunicacions:

De «El Gironès», demanant diverses de les nostres publicacions per a ocupar-se'n el diari.

Del Consell de Pedagogia felicitant la Protectora per la publicació del llibre de la senyora Sensat «Les Ciències aplicades a la vida de la llar».

Del Comitè Organitzador del Concurs de Lectura i Escriptura catalanes de la Barceloneta, agraint els llibres enviats.

Del Club Català, de Còrdova (Argentina), i del Centre Català, de Concepció (Xile), donant els noms de les seves noves Juntes.

Dels senyors Pere Puigdemolas, de Zamboanga (Filipines); Moisès Alujas, Pvre., de Sant Boi del Llobregat; Sebastià Burjons, d'Oviedo; Pere Alemany, de Santa Cruz de Tenerife, i Pere Omedes, de Girona, sobre propaganda i administració.

Es prenen els següents acords:

Concedir un lot de llibres a l'Escola oficial del senyor Ferran Serra i Molins.

Saludar el consoci senyor Manuel Carrasco amb ocasió del seu ingrés a la presó i expressar-li el desig que en sigui prompte alliberat.

Felicitar el senyor Josep M. Marquès per l'Exposició enviada al Directori de Madrid pel Gremi de Professors Particulars de Catalunya, en la qual es fa constar la necessitat de l'ensenyament en català.

Per constar en l'acta, comunicant-ho així a la família, el sentiment del Consell per la mort del malaguanyat senyor Valentí Carulla i Margenat (A. C. S.) que tant s'havia preocupat del foment de l'ensenyança en l'exercici del seu càrrec de Rector de la Universitat.

I agrair a «El Gironès» un article de propaganda publicat.

Finalment es dona compte d'una invitació per a un concert de La Violeta d'En Clavé i de la remesa del programa d'estudis de l'Ateneu Igualadí de la Classe Obrera, tan digne de lloança.

BIBLIOGRAFIA

LES CIÈNCIES EN LA VIDA DE LA LLAR, per *Rosa Sensat de Ferrer*.—Publicació de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.—Editorial Pedagògica.

Heu's aquí un llibre que ve a ocupar un lloc fins ara buit en els rengles de les obres adreçades a la dona. La vida de la llar té tot un món d'interessos confiats exclusivament a la cura i a l'activitat de la dona. I aquesta funció tutelar i directriu de la llar és acomplerta en la majoria dels casos d'una manera rutinària, constituint un conjunt de pràctiques transmeses per tradició i realitzades sense una consciència clara de llurs motius fonamentals i de llur transcendència.

Per això moltes es desnaturalitzen i perden la seva eficàcia, i altres, susceptibles de perfeccionament, romanen immutables a través del temps i difícilment s'acomoden a les necessitats sempre noves de la vida.

D'altra banda, aqueixes tasques així realitzades ofereixen l'espectacle de quelcom on la intel·ligència hi entra per una mínima part, relegant la quasi totalitat a la categoria d'una pura activitat manual. Així s'ha anat formant el concepte que les ocupacions de la llar són indignes d'un esperit cultivat i s'ha operat en la dona culta un desviament d'aquelles ocupacions, creant un dualisme entre el concepte de la dona de sa casa i el de la dona instruïda, que destrueix l'equilibri de la vida normal.

El llibre de la senyora Sensat tendeix a reduir aquest dualisme. Cada acte, per insignificant que sigui, dels que realitza una dona en funcions de mestressa de sa casa té un antecedent en les lleis que regulen la nostra vida i la del medi en què vivim; i com més exacte i més extens sigui aquest coneixement més eficàcia tindran els esforços i l'acció directriu de la dona dintre la llar. i, al mateix temps, més dignes és faran de la naturalesa intel·ligent que hem de reivindicar per a tota activitat humana.

La senyora Sensat, en el seu llibre, exposa d'una manera clara i atractiu aquests coneixements: les lleis de la naturalesa, en allò que tenen d'aplicables a la vida corrent, i és remarcable la manera com ha reeixit a presentar en un conjunt harmònic elements de les diverses branques de les ciències naturals, salvant la unitat de l'obra i defugint el perill de les generalitzacions excessives que haurien perjudicat la visió de la intimitat entre la llei i el fet concret, cosa essencial en aquest llibre.

L'obra és il·lustrada amb nombrosos gravats i precedida d'un pròleg de la mateixa autora, on ella exposa els seus propòsits en escriure el llibre, en unes belles pàgines gràvides de doctrina que honoren tant les qualitats d'escriptora com les de dona culta i profundament informada de la senyora Sensat.

P. R.

NOVES

L'OBRA DE MN. REIXACH. Ja ha sortit de les caixes l'edició que la Protectora ha fet de l'obra de Mn. Baldiri Reixach «Instruccions per l'ensenyança de minyons». Aquesta edició, les despeses de la qual ha cobert la generositat d'un noble patriota voluntàriament anònim, és especialment destinada al mestres de la nostra terra, i actualment s'està fent l'organització del repartiment per fer-la arribar a mans de tots aquells que s'hi puguin interessar.

COMITÈ PER LA LLENGUA CATALANA. S'ha constituït a Barcelona un Comitè la finalitat del qual és organitzar simultàniament un nombre considerable de curssets de la nostra llengua i de la nostra literatura en el clos del territori lingüístic català, de manera que no quedés poble ni cap nucli comarcal de relativa importància on no n'hi funcionés un.

Hi ha oberta una llista de professors en la qual a hores d'ara n'hi ha inscrits més d'un centenar. També hi ha rebudes diverses demandes de curssets per part d'entitats i agrupacions i és de desitjar que aquexes demandes siguin cada dia més, car del seu nombre depèn l'èxit de la patriòtica obra.

El Comitè per la Llengua catalana que està constituït per prestigioses personalitats rebrà les comunicacions que se li adrecin a l'Ateneu Barcelonés, carrer de la Canuda, a nom del Secretari Sr. Tomàs Garcés.

*No hi ha index
no publicat*

Impremta «La Renaixensa» Xucà, 13.—BARCELONA

Francesc Grau

TALLER DE
PINTURA DECORATIVA

Especialitat en rètols de tota mena

MERCADERS, 27 - BARCELONA

LICEU DALMAU

LINGÜFONO
CORRESPONDÈNCIA - CLASSES

Demaneu avui mateix prospecte a la
Direcció:
Carrer VALÈNCIA, 245 - Barcelona

EN PATUFET

SETMANARI POPULAR

Publica un suplement de novel·la, un conte setmanal i el suplement il·lustrat VIROLET

PREU

Patufet solt	10 cèntims
Amb fullietó i conte	15 "
Virolet, solt	10 "

Preu de subscripció per anyades a la botzeta:
BARCELONA

Patufet, solt	5'50 ptes.
Amb suplement i rondalla	7'50 "
Patufet, suplement i Virolet	12'50 "

A FORA

Patufet, solt	6'— ptes.
Patufet, amb suplement	8'— "
Patufet, suplement i Virolet	13'— "

EXTRANGER

Patufet	8'50 ptes.
Patufet amb suplement	10'50 "
Patufet, suplement i Virolet	15'50 "

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Cardenal Casañas, 4. - BARCELONA

BANC DE CATALUNYA BARCELONA

CENTRAL

Rambla d'Estudis, 4.

AGÈNCIES

- N.º 1 - Creu Coberta, 8
" 2 - Sant Andreu, 146.
" 3 - Salmerón, 111.

Valors : : Cupons : : Banca
Canvi : : Girs

Telèfons A 2248 i A 3453

Apartat de Correus 568

Telegrams i Telefonemes: CATALONIABANK

Es recomana als llegidors que indiquin el nostre Butlletí quan vagin a comprar als Establiments anunciats.

EDITORIAL CATALANA S. A.

Escudellers, 10 bis, entressol

NOVES PUBLICACIONS

Enciclopèdia Catalana:

Història de l'Art. «Mesopotàmia», profundament il·lustrat, per Joaquim Folch i Torres, director del Museu de Barcelona, enquadernat en rústega, 3 pessetes; en tela, 4 pessetes.

«Marina Medieval Catalana», per L. Bò i Singla, amb un pròleg d'En Vicens Solé de Sojo, professor de Dret Marítim. Enquadernat en rústega, 1'50 pessetes; en tela, 2 pessetes.

Biblioteques Catalana i Literària:

E. Sinkiewicz. — «Endebades», traducció de Josep M.ª Girona. (Premiada al Concurs de Traduccions de EDITORIAL CATALANA). En rústega, 2'50 pessetes.

«Lleurers barcelonins», de Josep M.ª López Picó. En rústega, 2'50 pessetes.

«La Panoïlla», reedició de les cèlebres proses de Francesc P. Briz. En rústega, 2'50 pessetes.

De publicació imminent:

E. Sinkiewicz. — «Bartek el vencedor», traducció de Carles Riba. (Premiat al Concurs de Traduccions de EDITORIAL CATALANA).

«Aplec de rondalles». Nova recopilació de rondalles populars catalanes, per Valeri Serra i Boldú.

Puixkin. — «La Filla del Capità», traducció directa del rus per R. J. Slaby.

JAUME MERCADÉ
JOIER

Passeig de Gràcia, 46
Telèfon A 1373
BARCELONA

ESTEVE RIERA
Confiter i Pastisser

Pa de luxe

RAMBLA D' CANALETES 9, 11
TELÈFON A. 2766
BARCELONA

Es recomana als llegidors que indiquin el nostre Butlletí quan vagin a comprar als Establiments anunciats.